

IV. medzinárodná vedecká konferencia z cyklu „W kręgu rodziny epok dawnych – rytmy życia, rytmy codzienności – przemoc“

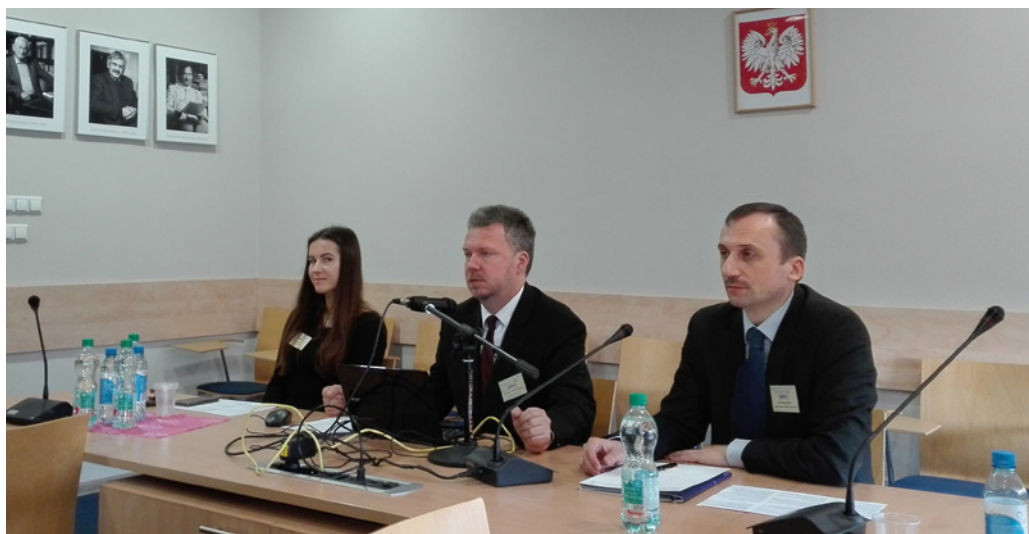
Krakov, 17. – 18. október 2018

Marcela DOMENOVÁ

Inštitút histórie a archívnickva Pedagogickej univerzity v Krakove (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie) usporiadal na svojej pôde v termíne 17. – 18. októbra 2018 vedeckú konferenciu, ktorej hlavnou témou bolo násilie (przemoc). Išlo už o štvrté podujatie v rámci cyklu V rodinnom kruhu starých epoch – rytmy života, rytmy každodennosti – násilie (*W kręgu rodziny epok dawnych – rytmy życia, rytmy codzienności – Przemoc*).

Do programu dvojdňového rokovania bolo zaradených celkovo 37 referátov od historikov, archivárov, archeológov, múzejníkov či knihovníkov z Poľska, Ukrajiny, Litvy, Čiech a Slovenska.

Medzi hlavné, nosné referáty v úvodnom spoločnom bloku organizátori zaradili päť príspevkov. Išlo o referát prof. dr hab. Jerzyho Rajmana z Pedagogickej univerzity v Krakove s poetickým názvom (*„Zbrodniczo, sam, osobiście“ – Piast przeciwko osobie Piasta*). Regina Trimoniene zo Szalwelskej univerzity v Szawlach predstavila problematiku mučenia a týrania – jeho rôzne formy prostredníctvom podoby súdництва a šľachtického práva (*„Różnymi katowniami mękam i przy wykonanych bezbożnych tyraniach grożąc“ – prawosilnego jako model szlacheckiego społeczeństwa*). Dr hab. Natalia Starczenko z Inštitútu ukrajinskej archeológie a prameňoznalectva v Kyjeve sa venovala problematike rodinného násillia v ranonovovekom šľachtickom prostredí (*O przemocy małżeńskiej w rodzinie szlacheckiej w czesnonowożytnej. W poszukiwaniu*

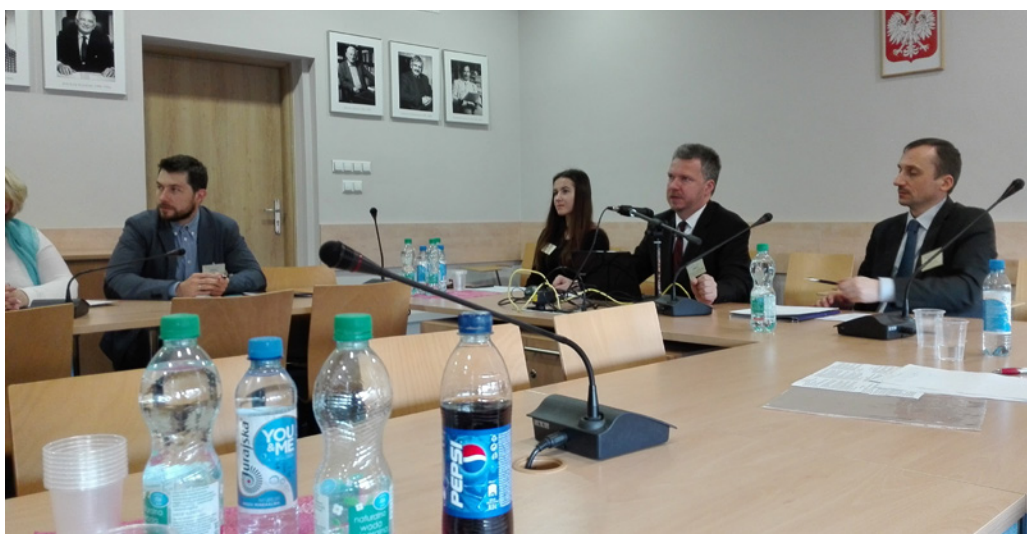
Predsedníctvo konferencie. Foto: M. Domenová

Foto: M. Domenová

normy). Dr hab. Piotr Oczko z Jagelovskej univerzity v Krakove sa venoval téme strachu a smrti, prenasledovaniu v kontexte výskumu sexuálnych menšín (*Strach, smutek i śmierć. Prześladowania i pogromy mniejszości seksualnych w Republice Zjednoczonych Prowincji*). Prof. Marian Mudryj z Národnej univerzity Ivana Franka vo Lvove poukázal na ukrajinskú historickú didaktiku a výskum násilia a zločinu (*Współczesna ukraińska dydaktyka historyczna wobec kwestii przemocy i zbrodni*). Po príspevkoch bola radená diskusia.

Následne bol program rokovania prvého dňa rozdelený do dvoch paralelných sekcií. Tie sa tematicky viazali na široko definovanú problematiku násilia v kontexte riešenia vzťahov či už na úrovni jednotlivcov, rodín, komunít, cechov, miest a mešťanov, šľachticov, rehoľníkov, aj v zmysle páchania násilia, deliktov a prečinov,

Účastníci konferencie. Foto: M. Domenová

kriminality v istom časovom a spoločenskom rámci, ale aj v čase vojnových konfliktov. Možno z nich uviesť niekoľko, ktoré zazneli zo strany pozývajúcej, partnerskej inštitúcie. Dr Dorota Żurek z Pedagogickej univerzity v Krakove sa venovala prezentovaniu parciálneho výskumu násilia páchanom na ženách a ženami na základe súdnych kníh v období neskorého stredoveku (*Kobiety i przemoc w świetle ksiąg sądowych małych miast województwa krakowskiego w późnym średniowieczu*), Dr. Anna Penkała analyzovala zápisy z krakovských spisov z obdobia 18. storočia vo veci násilia spáchanom v manželstvách šľachty (*Przemoc w małżeństwach szlacheckich – analiza zjawiska w oparciu o akta z osiemnastowiecznych krakowskich ksiąg grodzkich*). Hoci v rámci konferencie dominovali príspevky z obdobia novoveku, niekoľko príspevkov sa týkalo aj 20. storočia. Možno tu uviesť Dr. Marianu Baidak z Národnej univerzity Ivana Franka vo Lvove, ktorá sa venovala prvej svetovej vojne v Haliči a ženám ako obetiam a účastníckam násilia (*„Milczące” doświadczenia I wojny światowej w Galicji Wschodniej: kobiety jako ofiary i uczestniczki przemocy*). Mgr. Natalia Gabryś-Klusz z krakovskej Pedagogickej univerzity sledovala poľsko-české vzťahy v Tešínskom Sliezsku z pohľadu rodiny (*Relacje polsko-czeskie na Śląsku Cieszyńskim w latach 1919 – 1920. Przemoc i konflikt w perspektywie rodziny*).

Zo Slovenska boli do programu zaradené len dva referáty, a to od doc. PaedDr. Patrika Derfiňáka, PhD., z Inštitútu histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (IH FF PU) *Násilie na prelome 19. a 20. storočia v záznamoch prešovskej mestskej polície*. V tomto príspevku poukázal na zaujímavé prípady doložené v prešovských prameňoch (najmä dobovej tlači) či už v podobe exhibicionizmu, drobných priestupkov a výtržností, ale aj doloženého násilia. Druhým referátom za IH FF PU bol príspevok Mgr. Marcely Domenovej, PhD. *Expositabellica: mestské hradby, obrana mesta Prešov v 16. storočí (vybrané okruhy v kontexte života mesta a uhorských dejín)*, v ktorom sa dominantne zaoberala otázkou funkcie mestských hradieb, otázkami výdavkov mesta na obranu a ochranu mesta na prelome stredoveku a novoveku v kontexte mocenských zápasov Ferdinanda I. Habsburského a Štefana Zápoľského, ale aj tureckého nebezpečenstva. Rokovanie v oboch sekciách bolo ukončené diskusiou. Následne bol pre účastníkov pripravený aj sprievodný program a recepcia.

Na druhý deň sa rokovanie viedlo len v jednej sekcii, resp. tzv. uzatváracom paneli, kde bolo zaradených osem referátov. Z nich možno spomenúť referát dr Agnieszky Słaby z hostiteľskej inštitúcie, ktorá sledovala tzv. emocionálne násilie v prostredí šľachty v saskom období poľských dejín (*Przemoc emocjonalna w środowisku szlachty czasów saskich*). Z českých kolegov na rokovaní vystúpil Dr. Jiří Wolf, ktorý pôsobí v Muzeu mesta Duchcova i Regionálnim muzeu v Tepliciach. Predmetom jeho bádania sa stalo meštianske prostredie, a to *Nasilí v soukromých měšťanských zápiscích z barokních Čech*.

Uvedenú medzinárodnú vedeckú konferenciu venovanú takej špecifickej a široko koncipovanej téme, akou je téma násilia, ktoré malo rôznu formu, podobu i následky a je doložiteľné či už súkromnom alebo verejnom živote vo všetkých dejinných obdobiach možno pre jej interdisciplinárne ladenie považovať za prínosnú. Z podujatia sa plánuje aj samostatný edičný výstup.